

Plymouth, Pa. 15 Balandžio.

Praejuši kartą kalbėjome apie szelpimą mūsų nesutarėvusių rasziniukų, kurie dirbdami dėlei savo žmonių ir patys savęs, nusioję savo ir mūsų vertėtu tokiu paszelpti. „Lietuva“ padavė užjanyma, mes nurodėme versmės iš kurių galėtu tokiu paszelpta plaukti. Bet bėda sutarė mums su likusiomis šalimis, kurios savo laiko už tobiliausias. Mums, kurie to dalyką suprantame, priderėta niekur nepraleisti progos ir pagal išgalę visur platioti ir iszaiszkinti ant to reikalo darant sustrinkimus su geriausiomis iszaiszkiniomis; nera abejones kad nebūtų pusekūš tams, reikia tik parodyti žmonėms kas jų pareiga yra ir ką jie turi daryti. Raginimo per laikraszezius neuztenka, nes laikraszių tiek žmonių neskaitytoje apielunkėje kaip kad atsina ant asirinkimo. Abelnai ezionai Amerike mūsų agitacija yra viak žmogusi prieš 1890 ir 91 metus, vietoje buti dar dšesne. Isz pračtės galiame mokantieji pradėtam darbu nedėti rustoti. Isz ano tū laiko mes matome, ką mūsų žmonės nuveikė, kiek sudejo pinigų ir kaip suprato reikalą. Žmonės darbininkai tūmi užsinti negali, jeigu tikt toks, kurs laikytu už pasilį tokį agitavojimą, priegtam darbininkas neturi laiko nei prisirengti prie to budamas užintu visados darbu. Mums yra stoka tokių agitatorių.

„Lietuva“ num. 29 pranešė apie savinimasi svetimų laikraszezių, kur savininkas nustvėres vagi apskunde i sudą ir tajį sudas uabandė su 3 mėnesiais kalėjimo ir amokėjimo \$50. Vaginias laikraszezių yra lygus vagimū pinigų arba ir kitų daiktų. Tarp lietuvų yra tasai budas bjau-

riai isikerejos. Daugelis skaitytojų raszo iszleistuven iszmėtinėdami kodėl nesimnezia (sulauke) jiem laikraszezio. Tokiu laikraszezių vagys, zinodami skaitanczio adresą arba baknu tykoja, ir atėjus laikraszeziui tajį iszima, o savininkas pyksta ant iszleistuvės kad jam sulauke. Musų skaitytojus, Antanas Urbonas isz Forest City, Pa. gūdesį pad negaunas, laikraszezio, kuri visados iszsimneziame ant Box 581. Aiszku, kad turi laikraszių kas pavogti. Gegužio 10 dieną mes raszeme Urbonui laiszka ir bakso nam, nepadėjome; tasai laiszkas suvirzė atgal.

„I. M. D.“ Baltimorės kūpos samarys paragimė kūpa užmokėti uz spaudą paskutinių NN. „Apszvietos“, „Kardas“ ant to paliepe, lyg hipnotizuo apinatas, kad pinigai stovė bankoje. Ar isz tikrai „Kardas“ patvirtins, kad Baltimorės kūpa, turėdama pinigų del to dšerio surinktus neprivalo užmokėti tos skolos? Jug tie pinigai audėti tapo nedėl pelėjimo bankoje.

„Gruppa Geographia arba žemės apraszymas“ sutaisė Neris. Su daugeliu paveikslėlių gamnaba „Vienybės“ redakcijoje uz 25 ct. su prisintimū.

Isz Lietuvos.

Seinai (Suvalkų gub.) Gegužio 9 dieną iszvaziavo vyskupas lankyti parapijas. Szia vasarą lankys tiktai tas parapijas, prie kurių estu džiakonai. Kožnoj lankomoj parapijoj bus po penkias dienas. Pirmiansiai vaziuja i Lazdijus, isz ten i Kalvarija, paskai i Vilkaviszki, Naumiesti, Gardliavų. Girdėti, kad isz Gardliavos vaziuoses atsilankyti Kaunau.

Atlankes džiakonūs Lietuvoje, zada leisti i lokis pat ke-

liong Mozurijon.

Buvo ketines Mozurijoje lankytis pirmiaus, bet tą savo ketinimą atmainė.

Ką vyskupas paliepe giedoti prieš sumą suplikacijos „szventas Dieve, su psalma „Dievas mūsų gelbėtojas“ ir ant galo „Tegui bus pagarbinatas IS.“ tai paklausė tiktai džiakonai ir slobonai Lietuvoje. Mozurijos kuningai mat padavę vienas kitam ranką kad to nedarysė, litvino neklausysė ir — negieda. Gieda, sau po senovei.

Gal but, kad už tą nepaklusumą ir jų atlankymą atidėjo ant paskiaus. Parodo, kad paklususius ir jisai gūdoja — pirodama atlanko.

Džiakonams paliepta, kad ant laiko jo pribavimo, kožnas priakviestu nemažiaus kaip 20 kuningų. Turbut tū sinus savo lankymus nori iszkilmingai apvaiksztinėti.

Girdima, kad nū vakacijų padarysės dideles atmainas kuningijoje, ypacz Seinūse. Konsistoriaus darbininkai, ir profesorei seminarijos, bene tikt busė visi nauji — pagal jo uorą. Antaiavyczius eisės i Petrapile prie kolegijos, o ant jo vietos pareisės isz Petrapilės kuningas Blazys, Regensą seminarijos kuu. Giedraitį zada pasiusti prabaszecziauti Rudaminou o ant jo vietos kviecia kuningą Pranaių isz Petrapilės.

Kaip girdėti, tai vyskupas labai darbsztaujasi, o tasai jo darbsztavimas nelabai patinka, ypacz tiems vieszpacziams, kurie janczis prireiksnt persikelti ir apdeisti Seinūs. —

Isz priezasties karės Amerikonų su Ispanais, mes tum tarpu sziek tiek naudojemes. Prekės javų daejo i senai nepamenamą brangenybę. Ir taip: rugių kartis (skaitant kartį pagal Varszavine mierą 32 goroziai), 6 r. 50 kap. — kviezių kartis nū 8 iki 9 rub. (Varszavoj kvieciai po 10 ru-

blin). Mieziai po 5 rublius avizos 4 rublei 30 kap., bulvės 2 rublei 40 kap., žyrnei 8 rublei, szcena centneris 1,20, pirma žirna, buvo tikt 75 kap. Bėda tiktai tūmi, kad zydelei mokėtu ir brangiaus, bet nera kas pardūti. Tuszeczia pas žmones! Kad toji karė pasitėstų nors porą metų ir kad pas mus tokios prekės pabutu nors tą laiką. Tai nors sziek tiek atsigrēbtume!

Monopoliaus ispadis ant žmonių jau pajaucziamas. Jau ir patys žmonės kalba, jōg pajuto kožnas savo kiesznių pilnesniu. Vis-gi daugumas drovisi atsistojus ant lauko gur-guliūti tiesioke isz bankutes. O jei tai ir suėjimū est menkiaus, zydelei, vargszai, tie da daugiau pajuto kad jų kieszniai lengvesni tapo. Kiekvienas ant monopoliaus atminęs praszo Dievo sveikatos carai uz tokį parėdymą, bet kād jisai palieptu savo ministeriui paraszyti tokį paliepimą, kad lietuviams daleista jų spauda, tai isz tikrajų ir „Tėve mūsų“ kasdien uz jo sveikata kalbētumėm. Dūk Dieve kad dvasė su tokia mielia jį atlankytų.

Pavasaris pas mus suokus. Sziluma pasirodė vos tikt nū 2 Balandzio. Su lyg tol vis be skrandutės žmogus negalėjo pasirodyti ant oro — toksai buvo szaltas. Pernai metą sziamje laike sausės ir kirminai tikt sznabzdinosi po medzių lapus, szjmet gi vos da pažymu ant vaiszių medzių kur bumbūrelis su ziedu — da tikt pradeda sprogti. (Mislųjam, dabar bus jau ir perzydeję. B.) Žmonės vasarojus vos da tikt pradeda sėti. Žodziu, viskas vėliaus už pernykztį metą. Gūgas.

Kalvaria (Suvalkų gub.) Mus mieszczionys rengiasi apskusti vyskupui džiakoną, kad giesmes per sumą atėmė — o dabar paliepus vyskupui ir suplikacijos gieda lietuviszikai,

Žada praszyt lenkiszky pamokslų, kurie didei retai pas mus buvo sakomi. Kaip nusidūs – paraszysiu. Visztytije taip kaip ir Simne įvesta tapo du pamokslai szventomis die nomis, lenkiszkas per sumą o lietūviszkas po sumai.

Dzukas,

Isz Trakų pavieto (Vilniaus gub.) Negalima iszkęsti nepraneszus ir apie siuvėjus (kriauczius) niu-sų szalies. Yra daug mūsų szalyje amatniukų, kaip to: stalių, raczių, kalvių, kurpių, bet nei vienu taip daug nėra, kaip siuvėjų. Kad tai būtų amatninkai iszsimokingę kaip priguli jiems buti, tai nors jų yra daug, bet vis turėtu kožas sau darba, galėtu isz to pragyventi, su savo szeimyna, ir tėvynei Lietuvai būtų nauda isz to; dabar nežiuri tėvai ir mokiniojas (meistras) ar vaikas turi prie to palinkimą, galės ar ne galės sėdėti ilgas valandas, leidžia jį mokintis siuti ilgiausia ant pusantrų metų, o dažniause pas tokį meistrą, kuris pats vos vienus metus mokinosi, ir pasiėmęs nū agento be pinigų naują siuvamą masziną, kuri paprastai ranka sukama kasztūja 50 rublių. Gerai tada mokintinį padūti, nes pigiaus jį pūma meistras, nes jį skuta kas mėnū atidūti dalį pinigų už masziną, o meistrui geriaus, nes jam mokintinis dirba ir dar atnesza kokia 10 rublių už mokslą. Daug yra ir tokių meistrų ką laiko po du ir po tris mokintinius, nū kurių paima isz virszaus pinigų, o paskui taip tankiai mokin už ausų kratydamas, kad mokintinis noroms nenoroms turi jį pamesti ir tada darkyti svietai audeklus vienas, arba eiti pas kitą ir vėl dūti kitam deszintį rub. Tai Lietuva isz tokių amatninkų, vietoje turėti pelną isz jų, metai metūsna turi pragaisztį ant

isz Trakų pavieto; mat užėjo tokia daba, kad kožas siuvėjas turi turėti masziną, o jas ezia pardavinėja kokis žydas po pravarde „Turecki“ su labai szvelniu liežuviu, kuris moka inkalbėti netikt pras-tiems siuvėjams bet ir žydams, ir ponpalaikiams, kurie pa-eziai arba dukterei turi nū jo nupirkti masziną už gana bran-gią prekę, o neturėdami pi-niugų ima ant iszmokesczio pasiraszydami ant kantraktų, kuriūs tas žydas turi atsivežes tam tyczia padirbtus su para-szu kokio ten „Neidlingerio“. Tos maszinos, tiesą sakant, yra geros konstrukcijos, dirbtos Naujorke, Amerikoje ir koža maszina turi ant toblyczelės, kuri prikalta prieszakyje su paraszu „The Singer Manufacturing Co.“ bet labai bran-gios, nes už masziną koja su-kamą ima 105 r., asz-gi rody-eziau imti isz kitų pabriky, kaip tai: „Siedel-Nauman“ Drezdene (Vokietijoje) dirbtos, ir daug kitų pabriky isz Leip-eigo, kurias galiima gauti pirkti Vilniuj, Kaune ir Butrimonise kūmet už pusę prekės negu anos perkamos nū to žydo.

Daugelis kriauczzių ir sziau-czių kaip pūzjstanczių daug svieta, užsiima pirszliavimu, jaunikiams meigū o mergoms jaunikių. Mergos dabar nori labai greitai iszeiti už vyro, anot patarlės: „Kad ir už jau-czio, bai vyrą gauczio“.

Vienam kaime, Stakliszkių parapijoj, davė merga sziau-cziui 5 rub. kad tikt pirszlius įrodytu; sziauczzius, zinoma už 5 r., gyrė ją visur kaip žydas savo kromą, kad ji darbszti, grazi ir dar pinigų turi, ką girdėdamas vienas jaunikis nujojo pas aną nusineszdamas ir degtinės, bet pamatęs kad tai viskas netiesa, daugiau pas aną ne jojo. Merga nesu-laukdama pirszlių o matyda-ma kad artinasi gavėne, pra-dėjo su savo motina pinigų

grazumū neapsiėjo ir dažinojo tą visam kaime, ir dabar toji merga isz gėdos ir akių ne-drišta parodyti,

Neipersenei Birsztone (mies-telis ant Nemuno kranto, kur daug ligonių isz visų krasztų svieta kasmet jieszko sveika-tos jo vandenyse.) sudegė „monopolis“. Isz kokios prie-žasties kilo gūsrą, tikrai ne-žine, ar kas padegė ar isz ne-atsargumo užveizdėtojų, bet žmonės gesindami gaisrus daug degtinės iszgerė o kitas tai ir namon parsineszė, nes po gais-rui vyresnybė darydama kra-tas pas gesintojus daug degti-nės rado, ir dabar gal reiks už ją visą jiems užmokėti. Da-bar žinos tikrai, kad vogęs ne-pralobsi

Jezuo, Stakliszkių ir Kalvių apygardose labai vargu žmo-nelėms su kurn. Paskutiniū-se metų miszklus iszpustyjo žydai siųdami Nemunu į Pru-sus ir geležinkeliams, jog dabar ir už pinigų negausi kur ar-ti nusipirkti. Žmonės sulau-kę grazesnės kiek pavasario dieneles skubinasi kaip įma-nydami rinkti puszių sziszkas, bet miszky sargai jau pradeda ginti ir tas; jei katras nuperka kiek degtinės, tai tokiam ir įstatymai daleidžia, o katras nenuperka, tai atima tiems maiszus sakydami, jog palie-pimas atėjo nū vyresnybės, kad sziszkų nevale tolei rink-ti, kol neiszkris jų sėklos. Pirsziskus sziszkų galima jas isz palėngo ant pecziaus dzio-vyti ir rinkti sėklas, kurias sargai ketina siusti į Liesni-czių, kur iszims probą, ar digs jos ar ne; jeigu katros digs tai už svarą mokės po du auksi-nu, o je gu nedigs, tai už to-kias nieko negaus. Kad tai būtų pirklys, kuris jas pirk-damas pūziutų ar jos geros ar-ba ne, tai vis žmonės turėtu szioki to pelną, o dabar tai daugiau szejis laiko ant klau-sinėjimo: jo rinktos sėklos

Girdėti, jog daleista masko-liszkiems sargams stovintiems ant Prusų rubeziaus ir pama-czius kokį žmogų neszantį kontrabandą, riktelėjus tris kart „stok“ o nesustojus szau-ti isz užpakalio, neziurint, kad ir užszautų, už tai kaltybės ne-bus. Isz to galima spręsti, jog mūsų brangios lietūvisz-kos knygos galės pabrangti dar labiaus.

Pas mus girdima jog Vil-niaus lietuviai pradeda rupin-tis apie savo dvasiszką buvį (kalbą) ir praszo vyskupo idant jiems paskirtu bažnyczia, kurioje netikt būtų sakomi pamokslai bet ir giedojimai būtų lietūviszki vyskupas buk prižadėjęs, jog bus jų praszy-mas iszpildytas ir bus jiems pa-skirta bažnyczia Bernardinų. Butų tai labai linksma nau-jiena kad kartą ir Lietuvos sostapilėje vėl sugrįztu lietu-viszka kalba, kuri ilgą laiką buvo iszvaryta taip per dvasiszklus kaip ir svietiszklus.

Perskaitęs „Tėvynės Sarge“ praėjusių metų straipsnį „Koku reikia būti prekėju, kad žydai virszaus negautu?“ pasiryžau paraszti apie kromą p. Kulakaucko, apie kurį jau buvo apraszta su dziaugsmu mūsų tautieczzių, vienok ne-pro szalį bus ir dabar vėl pa-kalbėti apie jo pasivedimus. Kad p. Kulakauckas nū uždė-jimo savo kromo mažai ką pel-nė, tai man rodos tikt per sa-vo neatsargumą, bet tokioje vietoje žydas daug daugiau turėtu pelno, per savo apsu-krumą ir meilumą, o K. truk-sta to visko. Vaiszgantas savo straipsnyje „Koku reikia būti prekėju, kad žydai virszaus negautu“ labai gražiai iszrodo. Visūdidižiausia blė-dis gali paeiti nū jo paties szziurksztaus pasielgimo ir zo-dzių, kuriūs vartoja su prastais žmonėmis. Ateina kartais bernaitis arba mergaitė, kurs per savo greitumą iszsitaria

patinka ir tų gauna atsakyma, kad — asz su tavim kiaulių neganiau. Antra vėl, norėti perdidelio pelno nū pardavimo mažų daiktų, didesnio kaip žydai; tūmi nubaido pirkėjus, ir taip mažas bet tankus pelnas daugiaus gali atneszti naudos negu didelis o rečas. Treczia jo klaida tai perdidelis prisiriszimas prie lenkiszkos kultūros, kurią p. K. labai užlaiko; nedėlios diena kas karts du, tris, szlėktos sėdi prie pat kromo stalelio, kurie kritikavoja kozną ateinantį ir iszeinantį; dažnai atėjęs kokis žmogelis ir pasiziurėjęs į pirkinius nedrįsta praeiti su savo nudėvėta sermėga pro tūs ponus, apsivilkusias jūdais žiponais, o kartais pamislina, kad nenumintu kojos tokiam ponui, kuris sėdi ir laiko jas atkiszęs kaip kaczergas. Szirdingai rodyju p. K. perskaičyti pirmą sąsiuva „Tevynės Sargo“ praėjusių metų ir laikytis tu tiesų, kurias p. Vaisz-gantas labai gražiai iszreiszė, o užtikrinu, jog daug geriaus klosis negu per praėjusius metus. *Piemenėlis.*

Petrapilė. 15 dieną Giegu-gužio (seno skaitliaus), Geograpiszkoje Draugystėje, skyriuje Etnograpijos, Docentas p. E. A. Volteris laikė pranešimą „Apie pradžia Lietuviszkos rászliavos ir apie pasilaikymą Prusų lietuvių szeszio-liktime szimtmetyje (Apie pirmąjį Lietuviszką poetą Stanislovą Rapageloną)“.

Du milijonu ant metu.

Kadangi žmonės perša, pabando ir vėl perka, tai patikrina, kad jie yra užganėdinti. Žmonės suvlyntose Valstijose dabar perka CASCARETS CANDY CATHARTIC mažiausia du milijonu dėžuczių ant metu, be abejonės bus trys milijonai prieš naujus metus. Tai rieszkla, kad CASCARETS yra labai gera gydykla dėl czystyji-mo žmogaus kraujo ir suregulavotimo vidurių. Visose aptiekose 10c., 25c. ir 50c. už dėžutę, nes tai gvarantavojama.

Isz Kitur.

Karė tarp Amerikos ir Ispanijos. Nū pradzios užsidegimo karės amerikoniai vos dabar tikt teistencia naranoti

Paprastos kariaunos tie 25,000, kurią amerikoniai užlaiko, užsidegus karei nieko neženklina. Reikia szimtų tukstanczių vyrų, reikia jiems rubų ir ginklų, o zoposte to viso nebuvo, reik traukti karėn, reik pirma daryti szaudykles, rubus, maistą, rinkti vyrus, mokinti jūs szaudyti ir tt. Amerika tokiu savo nepasirengimu davė geriausią progą prieszui susidrutinti ir apsikasti, prie kurių dabaryra sunkiaus prieiti ir jūs apgalėti. Laivynė buvo prirengta greicziaus, nes be jos negali nei žingsnio zengti.

Iszkėlus kiek kariaunos netoli Santiago de Kuba, nedrįsta amerikoniai dar stoti į muszą su ispanais, bet laikosi pakraštyje po sargyba laivynės ir laukia atsiunziant daugiaus pajiegy. Ispanai norėdami apsergėti nū sugrjovimo tvirtynės El Morro, patalpino joje 8 amerikonus, kuriūs sugavo nū paskandytojo laivo „Merrimac“ ir davė žinę Amerikos laivynės virszininkui, kad toje tvirtynėje randasi jų žmonės ir amerikoniai sergėdami savųjų gyvastį, negalėjo anos tvirtynės bombarduoti. Patys ispanai pranezdami savo valdžiai apie bombardavojimą tvirtynių Santiago de Kuba, sako, kad amerikoniai szauiniai apgirovę tvirtynes ir 3 apicierus užmuszė, o vieną apicierą ir 17 kareivių suzeidė. Amerikoniai nuskandino ir vieną ispaniszką kariszką laivą, kuris sergėjo fistą, ant to laivo užmuszė 2 apicieru ir 30 jurninkų, o 12 suzeidė. Kareivių ant to laivo buvo isz viso 370. Amerikoniszka laivynė, subambardavojusi tvirtynes Santiago de Kuba lygiai pradėjo bombarduoti tvirtynes Caimanera, kurios yra 50 mylių į rytus nū Santiago, ispanai turėję prasikraustyti isz tvirtynių; ezionai amerikoniai yra pasirengę iszkelti savo kariauną, nes esanti tenai prielauka

laivynės; ispaniszkas kamedantas apskelbė, kad miestelį Guantanamo, kuris yra 15 mylių nū Caimanera, geriaus suzeigins, negu padūs amerikonomams. Amerikoniai pasistatė už mierį apimti prima rytines provincijas Puerto Principe ir Santiago de Kuba, kuriose tai provincija e yra daugiausiai kubieczyų pajiegy, kurias iszverzė ispanams artinsis prie Havanos isz visų szalių.

Amerikoniai pasirjzo iszkelti savo kariaunos kiek prie Guantanamo, kuriūs ispanai ne norėjo iszleisti. 13 valandų kovėsi, kur amerikoniai prazu-dė 4 kareivius ir vieną suzeidė, bet nuvijo ispanus ir iszkėlė kariauną. Amerikoniai tvirtina, kad ispanų turėjo daugelis nužuti. Laikraszcziai pranesza, buk 8000 kariaunos tapo iszkelta prie Santiago de Kuba, o isz Key West iszplaukė jau vėl 17,000 kareivių net su 32 lavais. Tai gi dabar amerikoniai rodos turės jau vidutinei kariaunos Kuboje ir galės ispanus vyti į tvirtynes tiktai.

Ant salos Porto Rico, miesto, San Juan, tvirtynes rods sugriovė amerikoniszka laivynė, bet daugiaus nieko veikti negalėjo dėl stokos kareivių. Ispanai gali laisvai prie tos salos priplaukti ir drutytiesi, kas amerikonomams atsieis antru kartu tą patį nuveikti. Ant Porto Rico salos yra 20,000 ispaniszkos kariaunos; amerikoniai mislyja ten iszkelti ir apie tiek, bet po keletos sanvaiczių tikt, kadangi dabar kaip reikiant nėra prirengta kariauna. Amerikoniai mislyja pirmiausiai užpulti ant vyriausio miesto San Juan, ir tajį pergalėjus, lengviaus bus įveikti kitas vietas.

Pilipinūse pasikėleliai uždavė ispanų pajiegoms mirtiną smugį. Jie laiko apsupę Manilą isz visų pusių ir, kaip jau praėjusį kartą pranezėme, žingsnis po žingsnio artinasi

pajiegas. Pasikėleliams daug gelbėjo didelis lietus ir audra, nes permerkė ispanų szuvious, kurie paskiaus nedegė ir tokiu budu sulygino abiejų szalių ginklus ant skerdimosi tikt be szaudymų. Pasikėleliai prisitaisę peilius ant ilgų kotų skerdė ispanus. Apart užmusztųjų ir sugautų pasikėleliai laimėjo nū ispanų 10 kanūlių, 600 szaudyklių ir 1,200 ispanų isz paczios Ispanijos o 800 tengimių, kurių 300 užmuszė. Daugelis tengimių pilipinieczyų buvusių ispanų kariaunoje perėjo prie pasikėlelių. Pasikėleliai turį savo valdžioje provinciją Cavite ir Batangas. Ispaniszkas gen-gub. Augustin apreiszkęs savo valdžiai, kad nieko jam nelieka daryti kaip tikt pasidūti, nes jokios vilties negali dėti ant tengimusių, kurie budami ispanų eilėse jūs tikt iszdada, o neturint gana isztikimų dovanai yra ir stengtis. Ispanai buvo paleidę paskalą buk 10,000 kariaunos plaukiant nū Hong Kong prie Manilos, bet tas visai netiesa. Amerikoniai pakyrė gen-gub. ant Pilipinų gen. Merrit, bet vargu taip nusidūs, nes gyventojai labiaus geidauja savo žmogų ir užsitarnavusį turėti virszininkų negu praszalaitį. Diktatoriūmi bus pats vadas Aguinaldo ir įtaisys visą administraciją isz vietinių gyventojų, tikt po Amerikos protekcija. Jisai iszleido atsiszaukimą į gyventojus, kuriame užgina skriausti visus ateivius ir paczius ispanus, kurie nėra prisidėję prie skriaudos vietinių gyventojų. Sugautūs ispaniszkus kareivius Aguinaldo priziurikūmi geriausiai idant laimėti jų simpatiją, kurie geriaus norėtu buti pasikėlelių nevalninkais negu ispanų pergalėtojais. Aguinaldas isz sugautųjų liepęs užmuszti visus kuningus, kurie gundė kareivius vardan Dievo ir duszios iszganymo

tininkams ir einantiems prieš Dievo įstatymus.

Paskutiniame laike ispanais taip nesisekanti niekur, neaukštoje jie raginti Europos viešpatystės, kad žmonės privestu Amerika sustabdyti karę, kurį ji pradėjusi. Ispaniskas užrubežinių reikalų ministeris išsiuntinėjo visu viešpatystėjų pasiuntiniamis atsizaukimus, kuriems gūdziausi už atėmimą per amerikonus laivų, kurie nieko nežinojo apie užsidegimą karės ir bombardavojimų tvirtynių be apreiškimo pirmu, nedūdama prasištraustyti nei gyventojams. Prancuzija szelpia Ispanijai su ginklais, nežiuredama Amerikos prieštaravimui dėl to, buk Amerika szelpusi Vokietijai 1870 metu, kada Prancuzija tapo apgalėta per Vokietijai. Maskolijos bent laikraszeziai uzaria uz Ispanijai. Ispanija kreipesi vel prie popieziaus reikalaudama tarpinukystės, bet ar norės Amerika jos paklausyti, tai kitas dalykas. Vyriausia beda Ispanijai su piningais. Anglijai nenori priimti ispaniskų popierinių ir sidabrinų piningų, o ankšinių Ispanija neturi. Piningų ministeris vel įszeko milijardo (1000 milijonų) pesetų pasiskolinti. Ispanijos laikraszeziai reikalauja nu savos valdzios teisingo dalykų stovio apie karę, nes žmonės dasizinoja isz svetimų laikraszezių, labiaus užpuls ant ministerių ir tiejie visoki iszitikėjimą žmonėse prazudyse. Pirmsėdis ministru, Sagasta, neturėjo ką atsiliepti ant uzklausimo, ką turi daryti gen-gub. Augustin, jeigu jis taptu apgalėtas.

Amerikonai vesdami karę, ir gana prakilnę, reikalauja lygiai galybės piningų. Senatas ir kongresas vienodai sutare ant iszleidimo „bondų“ ant \$400,000,000 su 3-mis nuszimcziais. Priegtam uždejo mitus ant visokių daiktų, varto-

jamų per visus žmones, kurie prasides nu 15 dienos Birželio. Muitai uždeiti ant alaus, milnų, tabako, gydūlių patentų, kavos, arbatos, cukriaus, kerosino ir begale kitų už kaitikisi sarinkti per mėnesį įpusantro milijono dol. Tai gi vargszai bedarbiai neturėdami kūmi misti tures dar mokėti už tai, jei įsengs tūšipirkti kiek maisto. Amerika neturėdama gana laivų perkėlimu kariaunos į Filipinas molacysiams sandytiems laivams, su gvarancija už laivai po 8660,00 ant dienos, o iszleisti jūs negali delei visatino stoka kariskų reikmenių. Amerika szia karę gali rōds laimėti, bet jos žmones taps įgramzdytais į lygius mokesczius karė Europos gyventojai. Valdžia mokėti rōds liepia, bet kad dūti žmonėms uzdarbį, idant tiejie tūretu su kūmi mokėti, apio tai nesirupina.

Ant salos Hayti, respublikoje San Domingo, pakile maisztai nesiliauja. Maisztininkai nori paszalinėti babartinį prezidentą Heureaux. Prie maiszto esą prisidejusiu ir augsztu ūredninkų. Maisztininkų pajegos yra mažos ir jie bega nu pajegų valdzios. Jie užpula tik tokiose vietose, kur nera kam prieš jūs stengtis.

Austrija. Pakile slavai priepirasėdžio ministru gr. Badenio nieku budu nenori atgal grįžti bet ana toliaus. Vokietizai, kurie nu amziu valdeszali, negali užkesti dabartinio kilimo slavų ir kūmi galėdami stengiasi jūs trukdyti. Valdžia nenorėdama kad kiltu maisztai, lygina visu tiesas ir pastato ministeriais tulų tautų reprezentantus. Dabartinis ministru pirmsėdis gr. Thun-Hohenteln esąs maldaves ciecoriaus reikalaudamas paleidimo isz to ūredo. Girdima, kad visa ministerija busenti pusiau vokiszka, ir pusiau lenkiszka.

Vokietizai tai girdėdami žada niekame valdziai nepritari. Mieste Bruen, Morarijoje, ezekai uzmanė statyti vel viena ezekiszky universitetą, kurio vokietizai, niekaip nenori daleisti ir vietoje ezekiszko, vokiszka statyti. Uz tokį vokietizų darba nezmairsz ezekai jiems atsismokėti. Ezekų laisvamoniai uzmanė Pragoje paszatyti paminklą reformatoriui Jonui Hussui, kas rado didelį pasiprieszinimą kuningų ir tvirtų katalikų.

Austrija budama ne stipriausia, ir netakedama susivienijimui, dreibūdo padariusi paslaptą susivienijimą su Maskolijai.

Vokietizai. Valdžia visai piru skyrymų į parlamentą delei viso ko pakėlė karę prieš socialistus, pavadinama jūs „maizztininkais“, nes nieko jiems nesakyti taip svarbiu laike, reiksztu, kad pati valdzia ant socialistų per pirsztus žiuri. Klierikaliszki laikraszeziai rōdyja iszleisti anztrians iszatybus prieš socialistus ir be mielaszirdystės jūs isznaikinti. Socialiszki laikraszeziai jūkiasi isz tokio valdzios uzmanymo, kuri, kaip girtas tvoros, griebiasi naikinti socialistus. Socialistai vartydami savą agitaciją, garsina, kad nu, visasyvietinės kalės gali svietą iszgelbėti tik tai socializmas, dėl to kiekvienas nenorėdamas pats kęsti skurdą, zuti ir nekaltus zudyti, privalo skirti socialistus.

Airija. Mieste Belfast, szvencziaut szimtmetines sukaktuves sukilimo airų piesz lordus ir vaikszeziojant po gatves su paroda, susimusze su orangistais. Lazdos ir akmenai buvo darbe. Policija neįstenge jūrszusių numaiszinti, turėjo paszaukti kariauną. 103 policiantų suzeisti ir 100 airų. Prirengiama yra didesnių susirėmimų.

Azija. Provincijai Pergabana Tarkestabe, užpūliuq ant maskoliszkos kariaunos sukėlė maumedoniszki kuningai delei tikėjimiszko fanatizmo. Vadovu buves vienas augsztesnis kuningas, apie pergalejiną karėvirvų tūjaus pranesze per Graikijai Konstantinopolį savo draugams, kurie turi sutartį pakelti visur mizsztus ir iszsilisūti isz po krikszezionų valdzios.

Kinise esą sukile ant maisztų dvi provincijos, Cze-Kiang ir Kvang-Fung. Maisztininkai iszmusze visu ūredninkus su jų paezomis, sudegino ūrediszky namus bei daugelį kitų. Jie imą iszsiusta suvaldymui maisztininkų.

Anglijos laikraszeziai pranesza, buk King ciecoriaus ruiniai taps perkelti isz Pekino į Sian-Fu, provincijai Szan-Si.

Anglija Kinise misisandziusi plotą nu 200 keturkampių myliu pajurėje, apie Hong Kong, kur keta įtaisyti dideliu auglių gūlius ir padaryti gsta del visasyvietinės laivynės. Anglija sando, Vokietizai lygiai, Maskolijai ima kiek nori, o Kinai negalėdami jūs iszvyti turi jiems neva parsandyti.

Užstyta kvauja.

Atoms kvauja tik la cizta, o la Nona prapraso by. GARCIA KAS CANDY GAMBARTIC vorezėtis tau kvauja, ir laber cizta, nu iszvaro o la dezystoma bez kuru. Pradai trūti szjadun k iszavau isz avo tūba puzėja, dodevines ir dūms o la hras, nos GAST VIKTOR sz 100. tai paveto. Gaud visos apibokos an avancija ille. Be. 1899.

Dalis darbu

— *Moornun, Pa.* Czionai dirba kas diena po 8 adynas, bet dienos uzdarbis yra mazas, moka tik tai \$1,00 iki \$1,50 ct. ant dienos, o priegtam yra maistas didei brangus, darbininkai yra priversti imti isz kompaniczny sztorų, ir žmonės neturėdami isztekliaus, turi imti reikalingus daiktus uz dienos darbu, kompanijos turi padare tam tyezia tikietus, kuriūs iszdūda uz dienos uzdarbį, ir zinoma, kokie tikietai kitur neturi jokios vertybės ir dar-

bininkai priversti yra pirkti tikt iš kompanijų krautivių. O nū tokių priverstų pas jūs pirkti, jie ima daug brangiaus nekaip yra vertas tas daiktas.

S. Skoczkauskas.

— *Elizabeth, N. J.* 3-cia dieną Birželio tapo sunkiai pažeistas lietuvis Antanas Lasickas, nevedęs 28 metų senas. Nelaimingas dirbo prie doku, kur priveža anglis ir per neat-sargumą papūle po karo, kur sutruszkino vieną koją augsz-ciaukelio, o kitą asunkiai su-zeidė. Lasickas pacina iš Vilniaus gubernijos.

— *Oshkosh, Wis.* Vietinė se dirbtuvėse reagu, langų ir durų straikas tosesi jau ketvirta savaitė, ir rodosi kad tęsis dar toliaus. Darbdaviai nenori pripažinti unijos o darbininkai ypatingai to reikalauja. Darbdaviai parsitraukė kitus darbininkus, kur keliose vietose unijonistai su jais susimuszė. Dirbtuves sergsti dieną ir naktį policija.

Paskutinėse dienose daugelis straiķierių išvažinėjo į kitus miestus daugiausia į valstiją Iova, kur lygiai tokį darbą gaus. Tula korporacija prisiuntusi kelis šimtus dolerių tiems ant keltonės, kurie nori pasją dirbti. Geriausieji darbininkai veiki išvažinėjo ir gerai uždirbdami galės szelpti straiķujančius o kompanijos neturės mokanczių lygiai tą patį darbą.

— *Kenosha, Wis.* Skuru dirbtuvėse Allen & Sons prasidėjęs straiķas pirm 3 savaitėzių jau pasibaigė, darbininkai sugrįžo prie darbo. Darbdaviai pakėlė algas kokių darbininkai reikalavo, bet nepripažino unijos; vienok prizadėjo nepersekioti unijonistų ir koznas straiķierius gaus savo buvusę vietą.

— *Stevens Point, Wis.* Gyventojai miestelio Almond, buvo czionai suvažiavę deryboms su kapitalistu Hopkinu iš St. Louis, kuris keta išzvesti gelzkelį nū Stevens Point į Almond per 24 myles. Pradėjus tą gelzkelį, daugelis darbininkų gaus darbą.

— *West Superior, Wis.* Nū zaibo užsidegė dirbtuvė Webster Manufacturing Co. ir viskas sudegė. 200 darbininkų neteko darbo. Iszkadą išnesza į \$200,000.

— *Hazleton, Pa.* Susivieniję kalnakasiai 7-to distrikto apimanczio 10,000 kalnakasių, laikė didelį susirinkimą apie esantį skurdą darbininkų iš priezasties stokos darbo ir nutarė kreiptis į kongresą reikalaudami paszalpos bei suteikimo darbo tūmi, kad valdžia visur vartotu kietaisis anglis. Peticija dėl to dalyko yra suraszyta ir renkami paszalpai nū vertelgų bei ukėsų tojo distrikto.

— *Ashland, Pa.* Vertelgós visų miestelių Schulkil pavieto darbujasi apie numazinimą prekės pervezimo kietųjų anglių ir sulyginimo kaip po minksztųjų prekė yra. Jie mislyja, kad numazinus prekę pervezimo pasigerins kiek darbai. Dabar visame paviete nedirba daugiau, kaip pusantros dienos savaitėje, ir apsisvedusieji darbininkai su savo szejmynėlėms badu mirszta. Vertelgos darbininkams skolyjo maistą laukdami vis geresnių laikų, o tiems einant vis prastyn, sulaiķe skurdziamis paskolę. Jei darbai nepasigerins ir darbininkai negaus paszalpos, bus priversti jie eiti plėszti maisto krautuves.

— *Midvale, Ohio.* Darbai kasyklose labai menki, dirba dvi-tris ne pilnas dienas per savaitę, kad darbininkai vos iszminta.

— *Newman, O.* Kasyklų savininkai pakėlė anglių prekę, bet kalnakasiamis algos ne.

— *Rawlans, Wyo.* Czionai atrado didelias plotus anglių, kurių slajus turi ketures pėdas storio.

— *Mt. Carbon, W. Va.* Czionai darbai kasyklose eina taip silpnai, kad per mėnesį vos 7 dienas tejszdirba.

— *South Bend, Ind.* Dirbtuvėje siuvamų maszių „Singer“ sustraikavo į 1000 darbininkų. Jie jau pirm kelių mėnesių reikalavo padidinimo algos kokią gavo 1892 metų, bet darbdaviai tosios nepakėlė. Straiką pakėlė tie darbininkai, kurie nesitiki visados turėti darbą, jie pareikalavo už adyną po 11 centų, ką darbdaviai atmetė, o szie sustraikavo.

— *Wilkes-Barre, Pa.* Praėjusią subatą pusėj dvyliktos pirm pietų, užsidegė gazas kasyklose Lehigh & Wilkes-Barre Coal Co. 5-tam szafte, kur apdegino 11 darbininkų. 4 yra sunkiai apdeginti ir vargu iszliks.

Javų ir miltų prekės zymiai nupūle. Kvieczių buszelis kasztūja nū 80 iki 95 centų, baczka miltų brangiausių iki \$6,00. Szį metą tikisi surinkti kvieczių daugiau už praėjusį ant 700,000,000 buszelių, nes sėjamos žemės pasidaugino nū praėjusio meto ant 3,500,000 akru; vasariniais kviecziais yra užsėta 16,800,000 akru, o zieminiis 26,200,000. Labu yra užsėta kviecziais 43,000,000 akru. Sejama žemė pasididino valstijose Minnesotoje, Nebraskoje, Iova, abiejose Dakotose, Oregon ir Washington'e. Tai gi tose valstijose pasidaugino zymiai apsigyvenimas ant farinų, nupūlus uždarbiams pabrukėse, ypatingai rytinėse valstijose.

Geležies dirbtuvėse darbai pasigerinę geriausiai; praėjusį mėnesį sudirbo geležies per mi-

lijoną tonų, po 228,000 tonų kas savaitė, kur praėjusiemetė iszpūle tikt 170,780 tonų per savaitę. Liejinyczios turi daugybes apstelėvimų nū valdžios. Daugiausiai sudirba geležies maszinoms dirbimui laukų, kur niekad os nebuvo tokių reikalavimų, kaip szį metą.

Nusibankrutijimų praėjusę savaitę buvo 222, prieszai 241 pirm metų.

Tikras daigtas del faves.

Uztikrinimas, kur nieko nepražūdyt. Galvos skaudėjimas, liezvio, niežal ir kakstancziai kitokių ligų, kaip tai užsilakktimas vidurių, enzurimas kepenų gali buti iszgydytoms, imant CASCARETS CANDY CATHARTIC. Tai vis atnaujanti Parazitų koznol apilekoti, tol nepazūdyt, purgas graziname. C. C. C. pabandyk dėzute szį dien, nes yra teisingai, 19c., 25c. ir 50c. Pabandykmas dėl žintos dovanai.

Isz Amerikos.

Ex-gubernatorių apvogė.

Madison, Wis., iszeinant ex-gubernatoriui isz universifeto salės, susikimszime žmonių iszėmė vagis isz kieszieniaus \$40,00 ir keletą gelzkelio tikiety. Gubernatorius nenoredamas kad jį apjūktu, niekam to negarsino, nei policijai, bet po valandai visas jau miestas jūkesi isz apvogimo ex-gubernatoriaus. Turbut vagis atsikerszyjo jam už persekiojimą jo draugų ir amato.

Drebėjimas žemės.

Smarkus drebėjimas buvo jauzcziamas apie Santa Barbara, Cal., kur tapo suzeisti keli žmonės, bet gyvasties niekas neprakiszes. Sziaurinėje dalyje valstijos Kentucky drebėjimas truko 30 sekundų; žmonės tapo isz lovų iszmesti ir iszsigandę bėgo į laukus.

Szarancziai valstijoi Illinois.

Septyniolikai metų praėjus vel atlėkė szarancziai į pietinę dalį valstijos ir gyventojai neįmano ką turį su jeis, pradėti. Ypatingai yra neiszkestinu jų birzginas. Vaisiniai medziai yra su visu nuėsti. Szunes, visztos ir kiti gyvūliai, kurie

suėdė kiek szaranczių, tūjaus nugaiszo.

\$ 5 0 0 0 u z v a i k a .

Chicago'je sudzia Stein prisudyjo virszminėtą sumą kaip atlyginimą už 4 metų vaiką, Carolini Johnson, kuri suvažinėjo strytkaris. Motina pasiuntė vaiką, ką ten parnesztį, ir kada tasai ėjo per rėles, užvažiavo strytkaris ir suvažinėjo ant smert. Kaltu iszrado motormoną, nės anas nedavė ženkle atsitraukti. Dabar tėvai gavė \$5000 labiaus džiaugsmingi nėgu isz sunaus.

E k s p l i o d a v o j o s u t i r p u s i g e l e z i s .

Lebanon, Pa., gelezies liejinyzioje, Colebrook, prakiuro loviai, kuriais leido sutirpusę geležį į kvarmas; apaczioje buvo szaltas vandū, nū to pasidarė tokia eksplozija, kad sudrebėjo visi aplinkiniai namai. Sutirpusioji geležis iszlėkė szmotais per 200 pėdų augszcio ir užpūlusi ant aplinkinių namų tūsius uždegė. Palaimingu budu gyvaszių niekas neprikiszo. Iszkados pasidarė ant \$10,000. Pirm 9 metų lygiai taip eksplozdavojo ir 9 darbininkus nužavino.

A n t p e r v a z o a p s i v e d ė .

New York'e pora jaunuju buvo susizadėję jau nū 2 metų, ir paskirtą laiką apsivedimo du kartą sutrukdė gentainių myriai; dabar užsidegus karei, jaunikis pasidavė kariaunon ir tapo paskirtas į Pilipinus iszkeliauti; numylėtinė tai patyrusi stengėsi numylėtinį nū to atkalbėti, bet dovanai, už adynos jau iszvažiūja į San Francisco. Numylėtinė pasikvietė kuningą ir liudininkus ant pervzo ir kelentėsi per Hudson upę isz New York'o į New Jersey ta po suvincziavoti. Po szliubui vyras sėdo į trukį ir iszvažiavo Californijon o jaunamartė su džiaugsmu grįžo namon.

A m e r i k o n i s z k i p a t r i j o t a i .

Philadelphijoi sugavo anglių pardavėjus, kurie nū pat pradzios karės su Ispanija gabeno ispanams anglis. Pagal tyrinėjimus pasirodo, kad jie daugel szimtų tonų anglių yra pardavę ir nusiuntę ispanams.

S z y k s z t ū l i s b a d u n u m i r ė .

New York'e vienas senis 62 metų, turėdamas \$75,000 numirė isz bado. Jisai užgynė namų savininkui neleisti pas jį nei jokį žmogų. Savininkas tai ir darė, bet nematydamas senio per keles dienas, pasirįžo jį aplankyti. Atidaręs duris rado nabagą besėdintį supynėje su atdaroms akimis lyg laukiantį maisto. Perkratant jo gramozdus nerado nei jokio maisto tikt \$75,000.

S e n a t o r i ų a p s k u n d ė u z v a g y s t ė .

Senatorius Kenney isz Delevarės valstijos tapo apskūstas už pavogimą \$100,000, kada jisai buvojo kasierium vienos korporacijos apsergėjimo nū ugnies. Matyt jisai už tūs pinigų ir senatorium pastojo.

N e l a i m i n g i a p s i v e d i m a i .

Bėgyje vienos sanvaitės, New York'o, vyriausiamėde buvo 16 skundų reikalaujančių atsiskyrimo. Viena pora buvo apsivedusi, kur abudu turėjo po 50 metų jau ir 2 dieni po apsivedimui moteriskė padavė skundą ant savo vyro reikalaujama atsiskyrimo, kam anas ją vedė budamas taip senu, nors abudu lygiai metų turi.

A m e r i k o s g a l i n g i e j i e l a i k r a s z c z i a i .

Karė su Ispanija uždegė karę ir tarpe laikraszczių, turinčių didžiausius skaitlius skaitytojų. New York'o „World“ ir „New York Journal“ pradėjo tarpe savės kariauti, nes paskutinistalpinio daugiaus lai-

mėjimų ir tiek kariaunos perkėlė į Kubą, kad toje nemenkiaus turi buti, kaip viens milijonas jau, ir Kubos visi kran tai jau bombardavojimu nugriauti esą. „World'as“ „Journal'a“ už tai iszjūke ir apgarsino, kad „Journal'o“, reporterius, kurie plaukioja paskui Amerikos laivynę, sergsti paslapti detektyvai, nes vienas reporteris nugriebęs nū valdzios kokių ten slapybių. Už tai „Journal'as“ apskundė „World'a“ reikalaujamas pūsės milijono dol. atlyginimo už iszrodymą jo melagyszių.

Liuosnoriu reikale.

Esu dagirdęs, jogiai „Vienybė“ ragina lietuvius, idant su tverti nors vieną kariszką pulkelį ir stoti pagelbon Suvienytoms Valstijoms dabartinėje karėje su Ispanija.

Dalykas yra labai pagirtinas. Kodėl gi mes lietuviai, narsus vyrai isz senovės negalėtume atsizymėti Suv. Valst. taip pat, kaip ir kitos tautos ir stoti apginime szitos naujos tėvynės? Asz tikiu, jogiai daugelis atsirastu narsių vyrų, kurie norėtu sutverti lietuviszką pulkelį kareivių, bet ne zinodami į kur kreiptis pasilieka užpakalyje. Czionai kalbu apie tūs tikt, kurie nori pasidūti kariaunon kaipo liūs-noriai, kurių, tikiu nemenkai prisidėjo prie lenkų arba abelnos kariaunos pulkų, ir taip isznyko tarpe svetimtauczių, tokiems rodyju nesisklaidyti o tikt susizinoti visiems ir tada susitarus pasidūti, bet laikytis savo pulkelio, kokis jis nebutų. Jeigu atsirastu atsakantis skaitlius vyrų lietuvių tai ir asz, su miela szirdžia pridėsiu ir savo dvylekį suteikdamus rodas per laiszkus, arba gal, jeigu bucziau naudingų, parkeliauczia į rytus.

Asz dabar esu vyresniūju „Sergeantu“, esugerai apsipažines su kariszkais dalykais ir

jeigu lietuviai norėtu mano asabiszko pribuvimo tegul kreipiasi prie „Adjutant General, U. S. Army, Washington, D.C.“ padūdami mano adresą. Tiesa, mes negalime surengti tokių pulkų kaip kitos turtingos tautos savo kasztais, bet mes laikydami pulke tą visą galime padaryti kasztais S. V. Kas link mūsų vyresniūju, tiesa, mes tokių neturime, bet tame maža bėda, mokinimosi reikalus lietuviai esanti S. V. kariaunoje jau pamokintu, toliaus turėtumėm klausyti augsztesniūju. Bet visas reikalas yra tame, kad laikytis kūpos ir nesisklaidyti nors tolei, kol vyriausia valdzia mūsų neiszskirstytu. Tūmi pasirodytumėm ir mes lietuviai, nors neturtingi, kad giname szalį kurioje gyvename ir tūmi pakeltumėm savo vardą.

Sergeant Kazis Krauczunas
Battery „G“, 1st Artillery
Fort Point, Galveston, Texas.

Kiekvienas taip sako:

CASCARET'S CANDY CATHARTIC yra tabetnukingianėtos gyd. los szlo amziaus lezradimėse, turi gardų smogą, gydo lagadnol ir tikrai inkstus, kepenis, plvą ir czyszią visą sistomą, praszalina perzallimą, gydo galvos skaudėjimą, druzę ir užkietėjimą vidurių.
Pirk doziintą C. C. C. szlaidien, 10, 25, 50 centų. Raudasi visose aptiekose ir iszgydymą gvarantėja.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje.

Moonrun, Pa. Sziamė miestelyje lietuvių yra apie 10 apsivedusių; abelnai yra į 60 ypatų, kuriūs veik visus aplankęs neradau nei vieno kurs skaitytu kokį laikrasztį. Mėginsiu jiems paskaityti visokias žinias, o gal ir pamėgs. Nedyvai, kad mūsų žmonės toki ir tamsus, nes bijosi szviesos – skaitymo gerų laikraszczių kaip nakties sutvėrimai o dienos szviesos. *Szviesumas.*

Union City, Conn. Pirm kiek laiko teko užtėmyti mūsų laikraszcziūs apie tulo redaktoriaus ir iszleistojaus liet. laikraszczio geradėjystę dėl savųjų, t. y., apie knygą vertą 25 dol., kurią tasai mielaszir-

dingas (?) redaktorius atidū da tikslai už 2 dol., taip vadinama: „Mokslai Maižiesziaus“ (mielaszirdystė be galo). Žin-geidus buvau pamatyti tūs stebuklingus „Maižiesziaus Mokslus“. Vienok, neužtėmyjęs niekur to geradėjo adreso laukiau toliaus. Pirmą kelių sanvaiczių nuėjau į vieną grinęzią, kur užėjus kalbai apie szi bei tą, tulas tautietis pasi-gyrė turįs „Maižiesziaus Mokslus“ parsitraukęs už 2 dol. Tada szalia jo sėdintis draugas parodyjo jam, idant jis — tūs „Maižiesziaus Mokslus“ parodytų man. Asz ant to atsakiau: „negali jis mą jūs-rodyt, nes paskui jis negalės jokių stebuklų su taja knyga padaryt, t. y., neatnesz dėl jo naudos...“ Ant to pirkėjas „M. M.“ atsakė: „asz jau kelios sanvaitės kaip turiu ją — o da nieko negalėjau padaryt“. Taip kalbėdamas pradėjo skrynelėje jieszkot dėl manęs knygos. Jieszkodams dar pridūrė: „asz siųsdamas 2 dol. tam redaktoriui mislyjau pastot stebuklingu daktaru, o sziaūdien apsziaurėjau, kad esiu pri-gautas, apmonytas...“ Taip kalbėdamas padavė man „Maižiesziaus Mokslus“.

Apziurėjęs pamaciau ten suraszytą žiupsnį, beje, 14S senoviszkus burtus. Pavartęs tą mažą burtų knygtę, turėjau net galvą palingūt ir paaiszkint apie ją pirkėjui. Tada pirkėjas pradėjo apgalvoti savo 2 dol., bet jau buvo per velu. Tokiu tai mokslu bei apszvietimu devynioliktam szimtmetyj apdovanojo savo numyletinius, redaktorius tamsybės. Geistina butų, kad nū tokių begėdiszkų nūdų perser-gėtu savo skaitytojus kiekvienas laikrasztis, kuris tikslai apszvietos saviems geidžia, bei atkartotų szi rasztelį.

Tautietis.

Isz kelionės.

Pamatęs „Vienybės“ 22 num. po virsz minetu angalviu p. Lie-tuvės rasztą, nusistebėjau, jog atsirado moteriszke su tokia augszta misle ir energija, kad mą rodos akis kaitina ir gėdą daro. Juk ir asz buvau kelio-nėje ir lankiausi po tokius pat didmieszczius, kaip ir p. Lietu-vė, bet ką akyvesnio macziau lankydamasis muzėjuse, neap-rasziau to ir palaikiau, kad tas neturi didelio akyvumo, ir tuli skaitytojais galėtu pamislyti, kad tikt save iszskeldamas kaip ir gircziausi: „ve, kur asz buvau!“

Bet kaip matau isz p. Lietu-vės raszto, tai ji dar paragina, kad lietuviai apie tokias vietas placziaus apraszytų.

Tai gi ir asz nors trumpai ketu praneszti isz savo regėji-mo, ypatingai dėl to, nors jau keli mėnesiai prabėgo po ma-no atsilankymo, o ne mislydams pasinaudoti isz to, tai nei ne užsizenklinau, ir tokiu bu-du svarbesnius daiktus pamir-szau.

Apie New York'o muzėjus bei kitas vietas ne minėsiu, kadangi p. L. apraszė; asz gi paminesiu apie Philadelphios „Commercial Museum“ kuris yra ant 233 S. 4th str. ir rodo-si didziausias už kitus Philados muzėjus. Įeinant reikia pasi-raszyti savo pravardę ir isz kur, kūmi užsiimi. Įėjus po deszinei į didelį kambarį, ku-riame yra vien tikt sukrauti medziai (kaladose ir pailgūse) visokių veislių, ypatingai drut-medzių, daugiausia isz Mexi-kos; ant virsziaus užlipus taip pat yra medzių ir visokių kār-nų, įvairiausių sėklų stiklinėse supilstyta ir paraszai isz ko-kios szalies jos yra; užlipus ant 3-cziū augszto, randi visokių įrankių, kaip tai oblių, kaltų, pjuklų ir kitų, su paraszais kur dirbti; isz asztrijų įran-kių daugiausia yra isz Angli-jos, o spynų visokeriopų ir au-dimų vilnonių daugiausia isz

Vokietijos, isz drobių Angli-jos, o szilkinių iszdarbių užima Prancuzija pirmą vietą. Apart kitko užėjau į knygyną, ku-riame yra visokeriopų laikrasz-czių ir knygų galybės; tarp tų atradau ir lietuviszkus, isz ko didei nudziugau; visi liet. laik-raszcziai tapo ten patalpinti per rupestį p. V. Ambrazevi-cziaus, kursai pereitūse metū-se ragino lietuviszkas iszleistu-ves siųsti į virsz minėtą mu-zėjų.

Paskui teko dar į kelias vie-tas nueiti, kur yra gamtiszki paveikslai, bet kurių negaliu paminti, kaip p. Lietuvė iszsi-tarė: „Lietuvių didmieszcziūse gyvena ne mažai, bet retas tikslai yra buvęs tokiose vieto-se“. Tas tiesa, dauguma mies-tūse gyvenanczių lietuvių apie panaszius vietas nieko nežino. Ant galo lankant tokias vietas reik jau ir numanyti szi tą, nes tulas žiurėdamas į gana aky-vus daiktus, žiuri ant jų kaipo neturinczių savyje nieko ypa-tingo. Daugumas musiszkių lanko muzėjus netikrus, kurie yra parengti tikt dėl „biznio“, kur už įėjimą ima penktuką arba deszimtuką, kur pagrie-žia muzika, paszoka kelios pusnūgės merginos, ir kuriame yra keletas paveikslų tulų Ap-rikos gyventojų. Tokius mu-zėjus mūsų žmonės atlanko tankiaus, kuriūse jie sziokej to-kį palinksmimą randa. Tik-rų muzėjų, moksliszkių, mūsų žmonės nesupranta jų vertės. Prie to jūs pamasinti, reikia parupinti apraszymus su pa-veikslais ir nurodymais, kame tokie daiktai randasi, tada, mislyju, toksai matydamas pa-veikslą ir isz apraszymo numa-nydamas kiek apie tai, pasi-stengs patirti ir apie patį kuną gyvą arba nors panasziiai pa-padirbtą. Antraip, jie vis bus dvasiszkais neregiais.

Kitu kartu pasileidus kelio-nėn, nepraleisiu tokių vietų ir pagal iszgalę tokias apraszysiu.

Artojas.

„Garsui“.

„Garsas“ nn. 19 ir 22 labai aimanūja apie likusį turtą ma-no brolio a. a. kun. Burbos. „Garsui“ matyt sopa visą or-ganizimą, kad ne jam teko ta-sai turtas ant kurio gal tykojo. Prikaiszioja mą, kad užėmiau apieką ant jo turto ir nenoriu atmokėti tiems, kuriems brolis likosi skolingas kaipo ir už pa-laidojimą. Net sarmata!“ („Garso“ zodziai). Rupinasi tie, kurie nieko tame neturi ar-ba nesidziaugia ir tyli laimeje.

Kad nemoku „billas“ tai kaltybė yra tikt „Garso“ ra-szėjo, kuris visą reikalą vilki-na ir sėvinasi velionio daiktus sakydamas, buk tai parapijōs tie daiktai. Tikrai nematytas daiktas. Ant velionio daiktų yra užvestas urėdiszkas parda-vimas ir kada tasai nusidūs, visi gaus savo piningus, ka-dangi visos skolos per Cortą taps mokamos.

Mano brolis buvo „Garso“ kompanistu ir turėjo „szērą“. Priegtam buvo ir virszininku, kuningų („Garso“) drau-gystės“. Tai gi sziumi užpra-szau „Garsą“ iszaiszkinti visą tą reikalą, ir kiek mą, kaipo paveldėtojais, skolingi esate, jei mylite teisybę.

L. Bagdomienė.

Isz praeites.

2000 m. — 1887 m.

per

Edvarda Belamy

Lietuviszkaizszguldė Sunus K.

(Tąsa.)

Po nesuskaitomų tokių griuvimų ano laiko ekono-mistai daėjo, kaip rodosi, į nusiminimą, kad negalėjo užbėgti aniems griuvimams arba priziurėjimas jų buvo lygiai nenaudingas, kaipo noras apgalvoti patvinį arba vėtrą. Likosi jiems pasidūti tikslai, kaipo baisiam iszpusti-jimui, ir praėjus jam, pradėti

naujai vėl statyti sugriauta namą, taip lygiai, kaip gyventojai šalies atliankytus drebėjimu žemės, atstato savo pilis (miestas), ant tos pačios vietos... Tamistos laikų pablikantai neabejotinai turėjo suprasti priežastis anų sugrūvimų, lytinėmis jų pramonės sistemos. Tų priežastys kilo iš paties pamato ir turėjo tapti kas kartas labiau kenkiančiomis, vietoje augimo ir stiprėjimo pramonės darbo. Viena iš tokių priežasčių buvo stoka draugiškos priežiūros antvairių šakų pramonės, o iš to ne retas arba lygus jų veikimas ir plėtojimas. Neapgūnama stoka ir pasekmės buvo tos, kad visados jie apsigavo save, ir, kad negalėjo prisitaikyti prie reikalavimo... Reikalavimas niekadados nebuvo tokis, kokį mes turime šiandien, deka mūsų organizacijai: prie pirmos žinios apie tai, kad išdarbystė buvo didesnė negu reikalavimas, apsirėszke tūjaus nupūlimas prekės, bankrutynimai pablikantų, sulaukymas pardavimo, sumažintumas mokesties darbininkams arba atstatymas jų... Tokis budas buvojo visados visokiose šakose pramonės, net taip vadinamūse gerūse laikūse. Persikeitimai atsitiko tik tai tada, kada buvo lytėjamos didesnės šakos pramonės. Rinkos buvo užverstos išdarbiais, kurių, apart reikalaujančių, niekas nenorėjo imti nei už mažiausę prekę... Dėl to mokestis ir nanda pavienių išdirbėjų sumazejo arba visai išnyko, per tai jų spēka, kaip suaudotojų kitų išdarbių, kurių nebuvo per daug, nyko lygiai, paskiausgi tokie net išdarbiai, kuriems perteklius negrėšė pasidangi no labai, taip, kad galiausiai jų prekės lygiai nupūlė, išdirbėjai neteko darbo ir pelno. Persikeitimas tesėsi tada visoje savo galėje ir niekas negalėjo jo sulaukyti iki laikui, kada

tipo išbaigtas visai išteklius. Viena iš tokių jų sistemos priežasčių išszaukiančių tankiai persikeitimus, ir visados jų įvedancius į bankrutynimus, buvo paskolijimas pinigų. Piningai buvo neatbutini, kada išdarbystė buvojo daugelyje privatiszkų rąkų, ir kada grupavimasis ir pardavimas buvo neiszvengiamu daiktu užganėdinimui reikalų. Apart viso to, tokis statymas tokios svajonės atsiradusios ant vietos tikro peno, drabuzio arba kitų daiktų, tapo visai atmetos... Supainiojimas supratimo, kuriam prisidėjo tokis prisilaikymas reikalų, sumaizymas mislyje tavorų su jų piningiszka reprezentacija atidare kelią sistamai paskolės, ir jos yvairioms priderystėms. Žmones, prirateję jau imti piningus vietoje tavorų, pradėjo greitai priimti užstatus vietoje pinigų ir perstojo visai jie-zkoti to daikto kurį paskolijo, o emė užstatą, už kurį tikejosi daugiaus gauti negu jis paskolijo... Piningai buvojo kaip ženklų tikrų tavorų, bet jų paskolė buvo tik tai ženklų ženkle. Dėl aukso ir sidabro, t. y. dėl savų pinigų buvojo tulas rubežius, bet dėl paskolės rubežiaus jokio nebuvo... Pasekmė tos paskolės, t. y. užstatai už piningus, tankiai neturėjo tos vertybės kiek ant jų skolyjo. Prie tokios sistemos, tankus ir perijodiszki nūlatiniai keitimaisi tapo neapgūnami niekeno, taip neapžiurimi, kaip tas, kad kokis namas neiszlaukantis savo sunkybės turėjo griuti... Buvo tai jų šū budas, kad tik tai valdžia, o ir sudėjusios užstatą bankos, išleidinėjo pinigų; bet kiekvienas, kuris tik tai skolino vieną dolerį, lygiai išleido piningus, kurie taip gerai, kaip ir kiti, užėmė savo vertybę iki laikui arežiausio persikeitimo (subankrutynimo). Didelis išsiplatinimas sistemos pasko-

lės, reiszkė labai charakterizūjantį budą paskutinės dalies devyniolikto szimtmeczio ir labai placziai mums aiskina anūs neperstojančius persikeitimus užsiėmimūse, kokie buvojo tame laike. Kaip nors būtų buvusi pražutinga paskolė, negalėjote be jos apsieiti, kada neturint nei tautiszkos, nei jokios kitos publiszkos organizacijos kapitalo šalies, radote joje vienatinę iszeigą sustiprėjimo ir paszarpas pramoniszku užsiėmimūse. Tokiu budu paskolė buvojo galiausiu daiktu padidinimo didžiausio pajojus pramoniszkoje sistemoje privatiszkū užsiėmimūse, o tai daleidziant pramonei praryti tankiai neat sakancziai iszteklius kapitalo šalies ir privesti tokiu budu prie griuvimo. Užsiėmimai visokie buvo tankiausiai praiskolyje, deka paskolintojams, taip vieniems kaip ir kitiems, kaipo bankoms ir kapitalistams, o netikėtas sustabdymas tokios paskolės prie pirautinių zenklų nepasisekimo buvo priezasczia sugriuvimo jų. Nelaimėgi Tamistos draugų buvo ta, kad turėjo visą masziną savo reikalų vienyti su tokiu cementu, kuris laike atsitikimo galėjo vienoje valandoje persikeisti ant užsideganczio — iszdraskanczio... Buvojo jie padėjime žmogaus, kuris statė namą, vartodamas dinamitą vietoje kalkių, nes su niekūm kitu negalima palyginti paskolę... Idant pamatyti, ant kiek nebuvo reikalingomis anos kovulsijos užsiėmimūse, apie kuriūs kalbėjau, lygiai, kaip toli iszėjo jie iš fakto pavedimo pramonės vadovystei privatiszkai ir nesuorganizūtai, palygink Tamista dabar mūsų veikimo sistemą. Pervirszis izdarbių tulūse rubežiuose, kas buvojo Tamistos laikūse esanczia pikta dvase, dabar yra negalimas, nes deka susivienijimui skyrių ir iszdirbimo, taip pritaikytas iszdirbi-

mas prie reikalavimo, kaipo maszina prie įtaisos, kuria varo jos greitumą... Kas daugiaus, iszstatykime sau, kad kartais iš apsirikimo skaitliūse, pasirodo per didelis iszdirbimas jeib kokių daiktų. Pačiantis iš to apstojimas dirbimo arba to nereikalavimas per žmones, atsitikime, nei vieno ne palieka be užsiėmimo... Atliekauti darbininkai tūjaus randa darbą daugelyje kitų skyrių, milžiniszkos darbavietės praleidžia laiką vienatiniam ant permainymo užsiėmimo; iš kitos gi pusės, kas link susirinkimo tavorų, tai turtingumas tantos yra gana didelis, idant pakeltu tulą pervirszis izdarbių iki laikui, kada tauta vėl pareikalautų daiktų. Tokiame daleidziamam atsitikime pervirszio, jokia sudėtinė maszinerija neiszbėga iš vėzių, taip kaip tas pas jus buvojo, savo kelio ir ne padaugina per tai tukstantkartinį sumainymą pirmųjų... Aiskus dalykas, kad, neturint net pinigų, labiau neturime nei paskolės... Visi mūsų vertybes daiktai lytisi pačio vertumo: miltų, geležies, medzio, vinių ir darbo, kuriūse piningai ir paskolė buvojo perstatytojais labai gaiszinancziais. Mūsų apskaitymūse kasztų, ne gali būti jokiu apsirikimų. Nū metinė iszdirbimo atsitraukia tūnas zopostas neatbutinas dėl užaikymo žmonių, lygiai darbo reikalingo užganėdinimui suvartojimo ateinancziam metui. Likusi dalis medegos ir darbo gali būti be baimės suvartojama ant pagerinimo... Jeigu pju-tė nėra taip derli, tai perteklius ateinancziam metui yra mažesnis, negu paprastai, ir ant to galas.

(Toliaus bus.)

INTEKME SOCIALISZKU SĄLYGU

ANT VISŲ

KULTUROS SZAKU.

Vertė J. Szidasas.

(Tasas.)

Dabar mokinti pataliko kalbėti ir rašyti suprantamai, populiariškai. Per knygas, brošiūras, laikraščius ir išguldinėjimus išseina į svetą daug žinių, kurios kaip tvasas aplieja visus gyventojus, neszdamos jiems szviesą ir pažinti visokių daiktų ir reikalų.

Tai gi dėlko tai iksiol da ne įsigyveno tarpe žmonių mokslas ir teisybės.

Mes atšasime įvairias priežastis, bet jos visos galų gale išseins iš vieno szaltinio socialiszku sąlygu.

Pirmiausiai igijima szviesos trukdo reikalai buvimo ir užsilaikymo. Kas gali užsiminti dvasios reikalus tie, kurie sunkiai ir be atsilaisvimo dirba kasdien po 12-14 ir daugiau valandų, norėdami išmaityti save ir savūsius? Tas laikas, kuris atlieka jiems an darbus, buna paszvestas atsilaisvimo, szeimynai ir szeimynos reikalams ir labai mažai yra tokių, kurie dvasiszku pasitobulinimą laiko ne per darbus, bet per atsilaisvymą. Kaip gi gali prisirengti laukti mokslu ir teisybės ramą tie, kurių dvasia yra suspausta ir suslegta rūpescziais apie dūną? Kaip gi gali lįsti mokslas į tokias galvas, kurios yra pilnos visokių uzmanymų, perspektyvų ir planų, kurias reikia sunkti ir laužyti norint apgaleti konkurenciją, igyti naujus prekius, naujas rinkas, apinti naujas spekuliacijas ir t. t.? Kaip gi gali jie užsiimti rimtu darbu pažinimo teisybės, neesanczios, anot Schopenhauer'o, pasilėidusia kokią mergą, kuri kabinasi ant kaklo kiekvienam, kas tikt prie jos meilinas. Apie žydus, buvusius Egipte yra pasakyta: „Minia negirdėjo balso Maiziesziaus dėlei lekavimo ir pailsio.“

Dėlto lyg sziai dienai vieszpatauja tokia didelė stoka tikro dvasios išsilavinimo da gi tarp turtingesniųjų lūmų, kurioms jūg nepritrūksta isztekliaus igyti patogų apszvietimą. Dargeliui kapitalistų ir fabrikantų truksta tikrojo apszvietimo, ir jūs rāme dalyke to aplenkia didelė dalis proletarijų, kurie nors nedaug turi laisvo laiko, bet beskaitydami geras knygas ir beklausydami szviesų skaitymų igyja tikrą dvasiszku turtą.

Prisiziorokit tikt gerai išsilavinimui to lūmo kurie save prisikaito prie „apszviestosios draugijos dailės“, tai pamatysite, kad tas išsilavinimas tankiausiai yra nenormaliszkas nuklydes ir netikės, kurį galima butų igyti pas kiekvieną mokintoją šokių. Bet ne „augsztai mokinti vyrų“ neturi ne mažiausios tiesos girtis savo mokslu. Teisybe, daug yra tokių, kurie da ne užsimiršo laukstyti zodį „mensa“ visose szesziose atmainose, kurie atsineina taip gi, kada buvo muszis ties Zama arba Koeniggraez, kurie žino, kad Pythagoras kitasyk atrades matematiszka teorema, bet jau užmiršo anes iszguldymą; daug yra tokių, kurie moka gražiai gramatiszku ir analitiszku parašyti laiszka ir t. t. ir t. t. Bet ant de laimės szitas visas mokslas turi tiktai formaliszka vertybę. Tikras mokslas apszreiszkia sveikame iszmintingame visatos permanyme (Weltanschauung), kuris pasirenkia ant gerų fizioloziszku ir gamtaszku žinių, yra atsikrates nū tradicijos, prietarų ir aiskiai apima visatinas tiesas esmens ir butybes. Toliaus, tas mokslas apszreiszkia susekime bėgio istorijos kultūros ir nūdugniame supratime svarbių gadybės klausimų, faktorių ir spēkų. Ant galo apszreiszkia supratime paties savės (Selbsterkenntnis), per kurį žmogus atsikrato nū vieszpataavimo piktų pageidimų ir žemų instinktų ir iszmoksta apsiginti nū smugių ir atmainų likimo. Bet re tai galima atitikti tokį mokslą arba nors jo pėdsaką. Ir ne dyvai: universitetų mokslas beveik suvis yra vienpusis ir dalinasi į szakas specialiszko, praktiszko mokslu; pabaigę gi universitetą ir igiję geras vietas „apszviestieje“ savo laisvoje valandose užsiima suvis kitokiais dalykais. Ar tai galima stebėtis akyveizdoje szitokių faktų, kad toje sferoje vieszpatauja didelė tamsybė dalykūse ekonomiszko klausimo, kuris turi labai didelę svarbą visame kultūros bėgyje? Apszvietimas burzazijos yra labai pavirszutinis, siguras ir nepilnas, geriaus sakant, yra tai tikt papūszalas iš virszaus.

Ozior reikia pasergėti, kad žmonių dvasia, vargų slėgiama, iszklysta iš kelio teisybės ir buna spiriama eiti pūszaliais ir klaidziais takais; ji pameta isz akių pėdsakus grynos teisybės ir pasidūda neteisungai szviesai ir svajonių

globai. O tai priguli nū yparybes žmogaus maunimo (Denkens). Ta yparybe, kurią gerizusiai suprato Schopenhaueras, pasilieka daugumos nenziemyta, norint ji iszaiszkina daugybę apszreiszkimų kaip istorijoje taip ir gyvenime.

Izstikro, žmones dirbdami su galva rētai pasinaudoja gryną logiką, norėdami pažinti daiktus ir pūlygius (Verhältnisse) aiskioje tiesos szviesoje. Per dangelį logika yra trukdoma žmogaus palinkimų ir norų. Žmones ir daiktus iszrodo jiems taip kaip jiems yra malonu jie matyti. Norėjimas yra tėvu jų monečių.

Mene ir neapykanto tiko Schopenhaueras, suvis perkreipė mūsų monetes: pas mūsų prieszmonkus mes oztemijame vienas tikt klaidis, pas mūsų numylėtinius - vienas tikt geras yparybes ir da gi jų klaidys rodosi mums melomais. Panaszta neįsuzciama įtekmę ant mūsų minezių turi mūsų nauda, szioikia ar tokia: kas sutinka su ja, tai iszrodo teisingu, iszmintingu ir padoriu; o kas jai yra prieszinga, tai mes be jūko laikome per neteisungą. Jaurų arba ne tinkantį su siekais ir absurdiszka, les to pakyla labai daug prietarų, kurie lytisi lūmų, pramouės, tautų, sektų, tikėjimų. Pastatyti sykį hipoteza atveria mus akims tai, kas ją patvirtina ir paslepia nū mus viską, kas tikt jai priesztauja. Kas prieszinga yra mus pūsei, mus plianai, mus vilcziai, to tankiai negalime mes suprasti ir permanyi, tū tarpu kada kiti aiskiai tai mato; kas gi yra mūsų malonu, tai pūla mums isztolo į akis. Kas galētu ap sunkinti szirdį, to neprileidžia galva isztolo. Kitų paklydimų mes laikomės tvirtai per visą savo amžį ir saugojamės kada nors perkratyti anų pamatą bijodami persiliudinti, kad mes taip ilgai klaidziai tikėjome ir taip tankiai klaidziai kalbėjome. Tokiu budu mūsų protas nūlat yra papekamas ir apkvainamas geidavimo upū.

Kad valia turi didelę įtekmę ant atsiradimo idejų ir kad dalyke iszilavinimo dvasios daug didesnę turi įtekmę mintyje, noro pagimdytos, ne kaip logiszkas maunimas, tai iszaiszkina Schopenhaueras kitoje vietoje, kur dievus vadina jis vaisiais baunės („Augstprodukt“), anot iszreiszkimo Petronijaus: „timor fecit deos“.

(Tolius bus.)

Kero dukte.**Paszvėsta**

atmincziai sesers Onos.

(Tąsa.)

Tame laike nū mėnulio
Isz užpakalio jų dviejų
Žmogiszkas szeszėlis
Pasirodė, ir rustingas
Balsas pasigirdo:
„Ar tai gerai, Onyt, darai?“

Ji:

Ai!

Lygiai pakirto

Ją kas dalgiu, Ji ant žemės
Krint be pajautimų.
Tėv's nemato to, nežinant's
Laiko supykimui,
Ir tolesnei kalba:

„Jurgi!

Kaip dvasia nedora,
Tu man dukterį prazudei,
Isz kelio padoro
Iszvedei. Ak, Vieszpat' Dieve!..
Ak, per paleistuvą
Mano duktė miel' iszklydo,
Duktė man prazuvo!“

Jurgis:

Dėde Kere! neteisybė,

Jei tu taip dumoji
Tavo duktė nekaltybę
Szventai užkavoja.
Meilė, buvusi tarp mūsų,
Skaisti ir nekalta,
Kaip ta minia skaisčių žvaigždžių,
Augsztai mėlsvai — balta.
Tikėk, dėde, man, — nebuvo,
Tikrai nieko blogo
Isz paslėptų suėjimų
Meilingai — patogių.
Pasakysiu stacziai: „senei
Asz Onytę myliu,
Bet priesz tavę apie meilę
Mūsų tą asz tyliu,
Todėl, jog tu, dėde, esi
Turting's ukininkas,
O asz esu neturtingas
Tavo samdininkas.
Bet dabar asz praszau tavęs,
Praszau, dėde, stacziai:
Dūk man ir be jokio kraiczio
Onytę už paczią.
Mud' gyvensiva laimingai,
Viens kitą mylės'va,
Ir gyvendami sielvartų,
Vargų neturės'va.

Aszen vyras esmu stiprus,
Jaunas ir galingas,
Dirbti sunkų darbą galiu
Ir man darbas — lengvas!“

Keras:

„Jurgi! jei teisybę sakai,

Tai asz paziurėsiu,
Palauk ryt dienos:
Su paczia dar pasiszuokėsiu.“

.....
„No tai kaip gi sakai, mama,
Ka dabar daryti
Man su Jurgiu: ar pacziūs'va
Mud' jį su Onyte?“

Tarė Keras savo pacziai.

„Kvaili kalba tavo, —
Ji atsakė — asz nedūsiu
Už jo dukters savo!

Paskui pati isz to jūksis:

Galvon nieks atejo...

Ji dar kudikis, ir galva

Jos dar pilna vėjo...

Jurgi atstatyk: neregės

Ji jo ilga laiką,

Ir ji pati susigės to

Pajautimo paiko“.

Keras samdininkui Jurgiui

Algą užmokėjo, —

Ir nuliudęs jis ant visad

Nū Kero iszėjo

(Toliaus bus.)

\$100 NAGRADOS \$100

Užmokėsiu kiekvienam, kuris tapo
iszgydytas isz ligų įgytų per jaunys-
tės iszdykumą (onanizimą) **NAMINE-
MIS GYDYKLOMIS.** Taip iszgydyti
negalima, bet jeigu kenti ant nervų,
turi apsilpnytas lytiszkas dalis kūno
per onanizimą, ar poliuciją, kenti gal-
vos skaudėjimą, pilvo užkiētėjimą,
miegot negalėjimą ir kitas tam pa-
naszias silpnybes, raszyk sziađie pas
mane, o asz atsiųsiu tau apraszymą
kaip asz iszgydžiau trumpu laiku
isz tokių pat ligų kelių metų kentė-
jimo. Apraszymą prisiusiu užpezė-
tytame koperte ir apie tavo gromatas
nieks nedaszizinos. Įdėk už 2c. mar-
kę ir raszyk pas: **Fred Wilson,**
Box 386 B. Kenosha, Wis.

S. Makauckas

Laiko didelę krautavę visokių valgo-
mų duktų, kas tiktai užlaikyme gy-
vasties reikalinga, viskas pigiause
ir didžiausiam pasirinkime. Prieg-
tam laiko ir buczernią. Taipos gi
pardūda laivakortes ant visokių
kelių mariomis, ko nū pigiausei.
Siunczia pinigų į visas dalis svieto.
Norintis, kad jo viskas teisingai at-
siliktų, tegul kreipsi po szium Ad-
ressu: **S. MACK 214 First str.**
ELIZABETH, N. J.

*Geriausią užėiga pas***Jūza Baltuna**

Nea niekur negausi tokio skanaus Alaus, porte-
rio, visokių ariekų, vyno ir skaniai kvopenčių
cigarų, o ir linksmą lalką pralėsti, taipogi ir ro-
doje pirmutinis. Nepamirszkit jo adresu:

Jūz. Baltunas 233 2-nd str.

Elizabeth, N. J.

*Geriausie užėiga dėl lietunių*pas **Jūza Kardoka**

Visados skanus Alus, porteris, vėnas,
visokios ariekos ir skaniai kvopenči
Cigarai, ir rodoje pirmutinis, atsilan-
kykit po No 227 East Main str.

PLYMOUTH, PA.**Pajieszkojimai.**

Pajieszkau savo draugo Jo-
no J. Dargelevicziaus, paei-
nanczio isz kaimo Janelaiczijų,
parapijos Varnių, Kauno gu-
bernijos, 8 metai kaip gyvena
Amerikoi. Pirmiaus gyveno
valstijoi Pensylvanijos. Jeigu
kas jį žino arba jis pats, mel-
dziama atsiliepti ant zemiau
padėto adreso:

Kazimieras Eidymtas

214 First st., Elizabeth, N. J.

Mythai, pasakos ir legendos

Žiamaiozių.

Surinkti ir išleisti per D-ra Edm. Veckenstedta, vyresnyji senoviszku kalbu mokytoja prie Nikolajaus gimnazijos Liepojuje (Kursze).

Lietuvizkai išguldė J. Szliupas, M. D.

(Tąsa)

65. Smertis.

1. Jeigu kas serga, tai jį aplanko Smertis. Jeigu jis atsistoja galvų gale ligonio, tai tasai miršta, o ligonis pasveiksta, jeigu Smertis ano kojų gale atsistoja.

2. Smertis raitas joja ant balto arklio, jo visas kunas yra tirstai akymis apdengtas, rankoje jis turi kardą.

3. Kitą kartą atsitiko, kad Dabikinės kaime vienas bago-tas dvarponys netik visus savo piningus buvo pralosęs kor-tomis, bet dar taip-gi skolų buvo prisidaręs. Savo nusimini-me ans įžosi mirti. Paėmęs savo užtaisytą pisztalietą, ans išėjo į mišką. Jau buvo jis pisztalietą prisistatęs prie kru-tinės ir ketino tąjį išszauti, kaip pauksztis, pralekdamas, grybžtelejo jo ranką, taip jūg szuvis nepataikė. Dvarponys užsitaisė pisztalietą iš naujo ir tąjį vėl pridėjo: akimirkoje, kada jis szovė, emė szū balsiai loti, taip jūg ans persigando; szuvis vėl nepataikė. Tada dvarponys užsitaisė pisztalietą trecziu sykiu. Kad jis ketino tąjį prisidėti prie krutinės, umai stovėjo baltas vyrizkis priesz jį, kurio kunas visas bu-vo akymis apdengtas. Baltasai vyrizkis sakėsi esąs Smertis ir liepė dvarponiui sekti paskui. Smertis nuvedė dvarponį į vieną urvą po žiame. Visur urve stovėjo deganti žiburiai. Smertis tarė dvarponiui: „Kožnas žiburys, kurį tu ezion ma-tai, yra žmogaus gyvastis. Sztai szitas žiburys, — prie tų zo-džių Smertis nurodė ant žiburio, kurs tiktai iki pusei tebuvo nudegęs, — yra tavas. Todėl tu negali dar padaryti galą savo gyvatai. Bet ezion tu matai daug žiburių, kurie ketina užgesti. Tai yra gyvastiniai žiburiai gyventojų Dabikinės kaime, trumpame laike dvi baisios ligos ten aplankys žmones. Tay pacziam asz dovana suteiksiu, taip jūg tūjau, atėjęs pas ligonį, galėsi matyti, ar tasai pasveiks ar ne; mat jeigu tu ma-nę tēmysi stovint prie galvūgalės ligonio, tai tasai turi mirti, o jeigu asz stoviu ano kojųgaleje, tai tasai pasveiks. Tokiu budu tu gali pelnyti daug piningų, pradėjęs ligonius gydyti“.

Potam Smertis nuvedė dvarponį į vieną grinczią, kur buvo didelis skaitlius baltai apsilvusių moterių. Smertis sakė, kad baltosios moters esą Ligos, jo dukters. Tūjau jis pasi-szaukė dvejatą iš jų, Cholera ir Pavietrę, ir ragino jas nū rytojaus pildyti savo amata Dabikinės kaime. Jis pasakė taip-gi dvarponiui, kad jis, norėdamas nū anų apsisergeti, tu-ris skritulį apvesti aplink savo namą. Už mylistą, kurią Smertis buvo padariusi dvarponiui, jis reikalavo, kad tasai, grįždamas namon, urve, kurs buvo žiburių prisodintas, užpus-tu vieną žiburį, kurs tiktai ką szviežiai užžibintas tapęs ir ku-rį jis anam parodysis, nės jisai pats neturįs valės tai padaryti. Dvarponys užpūtė parodytąjį žiburį; potam aną Smertis atlei-dė ir jis vėl pribuvo į savo kaimą. Kada dvarponys buvo parėjęs namon, jis dažinojo, kad jo moteris buvo sunų pagim-

dziusi. Ale sunus esąs tūjau po užgimimo numiręs. Kada-gi dvarponys neturėjo jokių vaikų, tai pragaisztis jam buvo labai skaudi: jis nuvokė, kad jis užmuszęs esąs pats savo ku-dikį, užpusdamas žiburį urve. Idant savę ir savo namų gy-ventojus apsaugoti nū prapulties, jis aplink savo namą ap-traukė ratą. Jau ant rytojaus Pavietrę ir Cholera, dvi bal-tos moters kurias tacziaus dvarponys matė besiszmeszėliūjant, atkako į kaimą, ir visi tie žmonės iszmirė, kurių gyvastinis žiburys buvo arti užgesimo. Galiaus mirimas kaime pasilio-vė. Potam dvarponys per savo dovana, matyti, ar ligonis pasveiks ar numirs, parėjo į gaudą garsaus gydytojo ir kaipo toks jis užsipelnė daug piningų, tacziaus džiaugsmo jis nėra isz jų turėjęs.

66. Numireliai.

1. Jeigu kam numirus, įeina koks buvęs neprietelius negyvėlio į grinczią, kurioje tasai guli paszarvotas, tai numi-rėlis atidaro akis ir jų neuždaro vėl pirma, negu neprietelius prasiszalinęs yra isz grinczios.

2. Jeigu kas yra papildęs galvažudystę ir prisiartina prie lavono užmusztojo, tai isz žaisdų negyvėlio pasipilia kraujas.

3. Jeigu numirėlis iszlenda isz kapo ir pagautum jam už rankos, tai ans turi papasakoti, kodėl jis yra iszėjęs isz savo kapo.

4. Ant didžiojo akmens, kurs guli ant Plungės kapinių, nakezia numirėliai kelia czesnį.

5. Vieną vakarą ėjo buras pro szalį Kretingos kapinių. Tad jis pamatė numirėlius sėdiut ant jų kapų ir jis aizkiai girdėjo jų giedojimą.

6. Plungėje kitą kartą numirė koks ponas sudzia, kurs ant mirtino patalo buvo įsakęs savam važnycziai, kad jis ru-pestingas batu apie jo numylėtinį arklį. Važnyczia prisiza-dėjo uždūtę iszpildyti, bet kada numirėlis tapė palaidotas, ne-laikė savo žodžio. Tad numirėlis atėjęs nakezia pasmaugė važnyczią.

7. Vienam burui Kretingoje buvo numirusi ūszvė; vei-kiai potam lavonas tapė palaidotas. Į trumpą laiką susirgo moteris buru. Buras turėjo dar vėlai vakare eiti į aptieką ir parneszti gydūlių. Kada jis ketino eiti pro szalį palaidojimo vietos, jis iszgirdo balsą isz kapo. Balsas buvo jo ūszvės, ku-ri szukterėjo: „Bėda mano dukrelei!“ Buras iszsigandęs skubinosi namon. Tada buvo jo moteris pasimirusi.

8. Vienam burui, kurs gyvena kaime pas Sedą, buvo pasimirusi jauna moteriszė į keletą dienų po svodbos. Pe-rėjus vieniems metams, buras norėjo su kita mergina apsipa-cziūti. Tada atsitiko burui, keletą dienų priesz antras jo su-tūktuves, eiti vakare pro szalį kapinių, kur ilsėjosi jo numi-rusi moteriszė. Bet ant jo iszgąszcio isz kožno kapo, pro kurį jis praėjo, priszaukė jam balsas: „Tavoji moteris laukia tavęs“. Kada jis priėjo prie kapo savo numirusios moters, toji stovėjo su iszskėstomis rankomis ir szukterėjo jam: „Asz tavę veikiai vėl pamatysiu“. Buras parėjo persigandęs na-mon: vakare po iszkelimo svodbos jis pūlé be dvasės ant žiamės.

(Toliaus bus)

